

Õiguskantsler

Jüri Allikalt
Eesti Maksumaksjate Liit
info@maksumaksjad.ee

Teie nr

Meie 14.01.2015 nr 6-1/141278/1500190

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste tulumaksuseaduses**

Lugupeetud Jüri Allikalt

Pöördusite minu poole 01.10.2014 avaldusega, milles tõstasite füüsilistele isikutele makstavate stipendiumite ja preemiate tulumaksuga maksustamisega seonduvaid küsimusi. Muu hulgas kirjutasite, et tulumaksuseaduse § 19 lg 3 punktis 4 kasutatava rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste ei ole Teie hinnangul piisavalt määratletud.

Teavitasin Teid oma 31.10.2014 kirjaga nr 6-1/141278/1404524, et pean vajalikuks seda küsimust veidi lähemalt uurida ning et pöördusin selleks teabe nõudmisega rahandusministri poole. Rahandusminister vastas minu teabe nõudmisele 05.12.2014. Edastan rahandusministri vastuse tutvumiseks ka Teile.

Pärast rahandusministrilt vastuse saamist kaalusin põhjalikult, milline seisukoht kujundada rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste määratletuse osas. Olen tänaseks asunud seisukohale, et asjaolu, et tulumaksuseaduse (TuMS) § 19 lg 3 punktis 4 kasutatava rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste on üsna abstraktne, ei tähenda, et tulumaksuobjektiks olev preemia ei oleks piisavalt määratletav ning seega oleks TuMS § 19 lg 3 p 4 vastuolus põhiseadusest tuleneva õigusselguse nõudega. Alljärgnevalt selgitan, miks ma nii arvan.

TuMS § 19 lõikest 2 tulenevalt on füüsilise isiku saadud kultuuri- ja teaduspreemiad üldjuhul maksustatavad tulumaksuga. TuMS § 19 lg 3 p 4 sätestab sellest üldreeglist erandi, öeldes, et rahvusvahelisi ja riiklikke kultuuri- ja teaduspreemiaid tulumaksuga ei maksustata. Tulumaksuseadus ei täpsusta, millistele kriteeriumitele peab vastama kultuuri- või teaduspreemia, et seda saaks lugeda rahvusvaheliseks ja seega maksuvabaks. Samas asjaolu, et seadusandja ei ole pidanud vajalikuks sätestada neid tingimusi seaduses, ei tähenda minu arvamusel, et tulumaksuga maksustatavat kultuuri- või teaduspreemiat ja maksuvaba rahvusvahelist kultuuri- või teaduspreemiat ei ole võimalik määratleda ja eristada.

Hinnang, kas preemia on või ei ole rahvusvaheline ehk kas see on või ei ole maksustatav tulumaksuga, tuleb anda iga konkreetse juhtumi puhul eraldi, lähtudes selle juhtumi üksikasjadest ja eripärast. Seejuures tuleb sõna „rahvusvaheline“ tähendust tõlgendada ja sisustada võttes arvesse nii selle sõna tavapärasest tähendust kui ka seadusandja tahet ja eesmärki TuMS § 19 lg 3 p 4

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kehtestamisel. Seadusandja tahte väljaselgitamisel on minu hinnangul suureks abiks Rahandusministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti selles küsimuses antud selgitused.¹

Eespool kirjeldatud vajadus sisustada TuMS § 19 lg 3 punktis 4 toodud rahvusvahelise kultuuri- ja teaduspreemia mõistet ei tähenda, et kultuuri- või teaduspreemia kui tulumaksuobjekt on piisavalt määratlemata ja seega õigusselgusetu. Riigikohus on öelnud, et normi võimalik sõnastuslik ebaselgus ei tähenda tingimata põhiseaduse vastasust.² Vajadusel tuleb normi tõlgendada ning kui ebaselgus on tõlgendamise teel ületatav, siis ei ole tegemist õigusselgusetusega.³ Lisaks on Riigikohus öelnud, et põhiseadusest tulenev õigusselguse nõue ei tähenda, et seadusandja ei tohiks kasutada määratlemata õigusmõisteid.⁴ Määratlemata õigusmõisted esinevad igas nüüdisaegses õiguskorras. Nende paratamatus tuleneb elulisest vajadusest siduda õigusjärelm tunnusega, mida ei ole võimalik või otstarbekas konkreetselt kirjeldada.⁵ Leiangi, et ka rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste ei pea vältimatult olema tulumaksuseaduses või mõnes muus seaduses ammendavalt sisustatud. Oluline on, et tõlgendamise teel oleks võimalik selle mõiste sisu mõistlikult määratleda. Leian, et üldjuhul see on võimalik.

Neil põhjendustel ei tuvastanudki ma, et TuMS § 19 lg 3 punktis 4 kasutatud rahvusvahelise kultuuri- või teaduspreemia mõiste oleks põhiseadusvastane.

Selle selgitusega lõpetan Teie avalduse alusel algatatud menetluse. Tänan Teid veel kord minu poole pöördumise eest.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Lisa: Rahandusministri 05.12.2014 vastus õiguskantsleri teabe nõudmisele (Rahandusministeeriumi reg nr: 5-1/16219).

Olga Lavrova 6938410
Olga.Lavrova@oiguskantsler.ee

¹ Vt rahandusministri vastus minu teabe nõudmisele (lisatud sellele kirjale), lisaks Maksu- ja Tolliameti veebilehel preemiate maksustamise kohta avaldatud artikkel <http://www.emta.ee/index.php?id=34692>. Juhin tähelepanu asjaolule, et Maksu- ja Tolliamet plaanib tulevikus täpsustada viidatud juhendit, sisustades selles täpsemalt kultuuri- ja teaduspreemia rahvusvahelisuse aspekti ning lisades rahvusvaheliste kultuuri- ja teaduspreemiate kohta praktilisi näiteid.

² RKTkm 19.04.2007, nr 3-2-1-42-07, p 15.

³ Vt nr RKPJKo 22.02.2001, nr 3-4-1-4-01, p 17; RKPJKo 17.07.2009, nr 3-4-1-6-09, p 19.

⁴ Vt nt RKPJKo 13.06.2005, nr 3-4-1-5-05, p 16.

⁵ K. Merusk jt. Kommentaar § 3 juurde. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. 2012, Tallinn. Lk 63, komm 2.3.1.1. Kättesaadav ka arvutivõrgust: <http://www.pohiseadus.ee/ptk-1/pg-3/>.